

РЪКОВОДСТВО ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕРПРЕТАТИВНАТА ПРОГРАМА /Базова информация, описание на дейностите, помощни материали/

**Интерпретативна програма
„В ЦАРСТВОТО НА МИНАЛОТО“
Предназначена за деца**

Базова информация за община Любимец, Ивайловград и Орестиада-биологично биоразнообразие, културно-историческо наследство

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ

Община Любимец се намира в източната част на Хасковска област. Заема територия от 335 кв.км и се нарежда на шесто място в областта по този показател. На изток граничи с община Свиленград и Република Гърция, на юг - с община Ивайловград и на запад - с общините Маджарово и Харманли.

Жителите на общината наброяват 10 074 души. Средната гъстота на населението е 30 д/кв. км.

Община Любимец има изключително добро транспортно-географско положение. През землището на общината и през самия град Любимец преминават международния път Е-80, който свързва Западна и Централна Европа през София, Пловдив, Хасково, Любимец и Свиленград с Истанбул, Близкия изток, Азия и Северна Африка. Край Любимец примава и автомагистрала "Марица", която има същото направление както Е-80. Освен шосейният коридор от тук преминава и ж.п. линията от Западната и Централна Европа през София-Пловдив-Димитровград-Любимец за Свиленград, Истанбул и Близкия Изток. През града и общината преминава пътят, който свързва сакарския край с Ивайловград.

Земята на Любимец има дълъг исторически живот, който се мери с хилядолетия. Първите селища в тази област датират от 6 000 година преди новата ера. През тракийското време-третото, второто и първото хилядолетие преди новата ера този край притежава материален и културен възход, който го поставя на едно ниво със забележителната Средиземноморска култура. По това време то е обитавано от тракийското племе Одриси, запазило най-дълго

Този документ е създаден в рамките на проект "Synergy between the people, the cultural and the natural heritage in Municipalities of Lyubimets, Ivailovgrad and Orestiađa" с акроним „SYNERGIA", Договор No B2.6c.17, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програма за трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V-A ГЪРЦИЯ- БЪЛГАРИЯ 2014-2020", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Община Свиленград и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз, Управляващия орган, Съвместният секретариат и участващите страни."

етнически облик, създадо държавна организация и висока материална и духовна култура.

В Средновековието този край също живее интензивен и културен живот, следите от който намираме край някои от селищата. През този период християнството - движещо културния и духовен живот през Средновековието е било въведено в този край по-рано от колкото в другите предели на България.

Петстотин години на Османското владичество са период на пълен застои. Селищата западат културния живот секва. Някъде в началото на тези столетия е основано и селището, което днес е град Любимец.

Този край заживява с нови темпове след Освобождението. Той е включен в пределите на България след Съединението на България

В сравнение със съседните територии, тук по-силно се проявява средиземноморското климатично влияние. Водните ресурси на общината се формират главно за сметка на оттока на р. Марица и нейните притоци. От полезните изкопаеми най-често срещани са нерудните изкопаеми. По поречието на р. Марица има разкрити находища от глина.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩИНА ИВАЙЛОВГРАД

Ивайловград е град в Югоизточна България. Намира се в Област Хасково и е административен център на община Ивайловград. Отстои на 335 км югоизточно от столицата София и на 117 км в същата посока от гр. Хасково. В близост до него се намират градовете: Крумовград (на 56 км западно), Маджарово (на 57 км северозападно) и Любимец и Свиленград (съответно на 61 и 69 км северно). Ивайловград е разположен в непосредствена близост до границата с Република Гърция - ГКПП Славеево-Кипринос е отдалечен само на 5 км в източна посока.

Ивайловград е разположен сред крайните източни възвишения на Източните Родопи, в средното течение на р. Арда (реката тече на около 2 км северно от града) и покрай нейните притоци Бяла и Луда река. От север, запад и юг е обиколен от плоския източнородопския рид Сърта, а на изток се открива низината на река Марица. Средната надморска височина на града е 104 м. Недалеч в североизточна посока, в продължение на 36 км, водите на р. Арда пълнят най-дългия язовир в България - „Ивайловград“.

Релефът на региона има добре изразен нискоридов и долинен характер. Хълмовете са изградени от гнайси, амфиболити, шисти, мрамори, гранити, андезити, пясъчници и варовици. Тази даденост е причина за производство на скално-облицовъчни и инертни материали – гнайс, мрамор, туфи, варовик.

В района растат обширни дъбови гори, които са предпоставка за

	<p>развитие на горско стопанство. В община Ивайловград се намира най-голямото по територия Държавно горско стопанство с площ от 50 170 хектара. Като част от Източните Родопи, община Ивайловград се отличава с богато биологично разнообразие. Местната флора и фауна е представена от над 1335 вида растения, 350 вида пеперуди, 21 вида риби, 10 вида земноводни, 26 вида влечуги, 273 вида птици и 59 вида бозайници. Първичен представител на флората е горската растителност. Най-големи площи са заети от дъбовите гори. Срещат се 7 вида дъб, които изграждат чисти и смесени гори. Тук се срещат и средиземноморски съобщества, доминирани от вечнозелената грипа, зеленика. На територията на община Ивайловград се намират защитените местности: "Меандрите на река Бяла", „Хамбар дере“, „Ликана“ и пещерата „Дупката“. Местността "Меандрите на река Бяла" е обявена с цел опазване на уникален за България ландшафт с изключително разнообразие на редки и застрашени видове растения и животни. Обхваща най-атраktivната част от средното течение на Бяла река с красив комплекс от меандри (землищата на селата Железари и Меден бук), където са запазени едни от малкото у нас естествени гори от включения в националната Червена книга източен чинар и лиани. Защитената местност е част от Орнитологично важно място "Бяла река" със световно природозащитно значение. От установените 94 вида птици, 56 имат европейско значение, като тук се срещат 6 от 9-те биомно ограничени вида за България, характерни за средиземноморската зона – испанско каменарче, голям маслинов присмехулник, червеногушо коприварче, малко черноглаво коприварче, белочела сврачка и черноглава овесарка. Районът е постоянно място за хранене и почивка на световнозастрашения черен лешояд и едно от най-важните места в страната за гнездене на орела-змияр, късопръстия ястреб, малкия орел, чухала, горската чучулига, големия маслинов присмехулник и белочелата сврачка.</p> <p>Климатът в Ивайловградско е преходно-средиземноморски и се характеризира с горещо лято и мека зима. Валежите са малко и то предимно през зимата. Почвите са предимно излужени канелени горски.</p> <p>Ивайловград възниква в края на XVI в. в близост до разрушения средновековен български град и митрополички център Лютица /днес кв.Лъджа/ под името Ортакьой, означаващо Средно село, наречен така вероятно поради средищното му местоположение на пътищата от Любимец през Димотика и Софлу за Александруполис /Дедеагач/ и от Смолян и Кърджали за Одрин. През XIXв. до 1912г. градът е изявен духовен, културен и търговски център с около</p>
--	--

	<p>2000 жители, чийто основен поминък е търговия, бакърджийство, калайджийство, бубарство, терзийство, яхнаджийство. След като получава независимостта си до 1923г. Ортакой приема много бежанци от Мала Азия и Източна Тракия.</p> <p>По време на османското присъствие и през епохата на българското Възраждане сведенията за района са оскъдни. В по-голямата си част те се отнасят за времето след Освобождението и изясняват икономическото, стопанското и политическото състояние на Одринския вилает и най-вече неговите важни средища Одрин, Димотика и Софлу. В тях се споменава и за Ортакойската каза като малка и незначителна област в обширния вилает. Поради междуособиците в Османската империя, кърджалийските набези и в търсене на по-добър поминък в края на XVIIIв. и през XIXв. започва масово изселване на българското население към Мала Азия.</p> <p>След Руско-турската освободителна война, според решенията на Берлинския конгрес – 1878г., Ивайловградския край заедно с други райони от Беломорска Тракия и Македония, остават подвластни на Османската империя. Преселническите движения са към пределите на новоосвободена България. Към Северна Тракия и Добруджа се отправят стотици български семейства.</p> <p>През лятото на 1913 г. в Гюмюрджинска област е образувано т.нар. Гюмюрджинско автономно управление с председател Хафъз Сали. Автономистите “ефективно” използват периода до възстановяването на българското административно управление в беломорските райони и на 29 юли 1913 г. пристигат в Ивайловград. През м. септември и октомври местното българско население е оставено на произвола на развилнелите се башибозуци, дезертъори от турската армия, гръцки и албанско шовинисти, водени от Иляз бей. Селата Камилски дол, Сив кладенец, Покрован, Хухла, Горно Луково, Горноселци, Гугутка, Попско и Драбишна са опожарени, а населението – 335 мъже, жени, деца и старци, са посечени. Унищожени са стотици къщи, църкви, училища, читалища. За този небивал геноцид проф. Любомир Милетич пише в книгата си “Разорението на тракийските българи”: “...всички са пострадали и то толкова много, че Ортакойската околия може да се каже най – нещастна между пострадалите околии на Нова България”. И до днес тази книга се пази като особено скъпа реликва в тези селища, за да помнят идните поколения онези “мълчаливи герои” и тяхната саможертва в името на свободата. Пълното обезбългаряване на Ивайловградския край е предотвратено след намесата на 28-ми пехотен полк и четите на прославените тракийски войводи Димитър Маджаров и Руси Славов. Разказите на преживели</p>
--	---

събитията българи, записани по-късно, разкриват съдбата на хилядите мирни жители, прогонени от родните места. След подписването на мирните договори започва бързо социално – икономическо и културно възраждане на Ивайловградския край. Създават се институциите, организациите, ведомствата и структурите на българската държавност. През октомври 1913 г. е открито първото българско училище в Ивайловград с 354 ученика, днешното СОУ “Христо Ботев”, а през 1914 г. е създадено читалището, което и днес продължава да съхранява и популяризира българщината.

През 1932 г. се ражда идеята за изграждане на паметник на загиналите от Ивайловградска околия през войните 1912 – 1913 г. и 1915-1918 г. Съставен е Инициативен комитет, който събира средства от дарения и организира тържественото откриване на връх Черни рид на 21 юни 1937г. Паметникът представлява 18 м. внушителен обелиск с барелеф – Орденът за храброст. В подножието му е построена костница на загиналите в боевете. И до днес този монумент, както и десетките паметни плочи в община Ивайловград, напомнят за страшната кървава драма, която преживява населението от този край.

През 1996 г. Инициативен комитет, с участието на председателя на СТДБ, председателите на тракийските дружества в Хасково, Кърджали и Ивайловград, Кмета на община Ивайловград, бизнесмени и видни общественици, събра средства от дарения и изгражда мемориален комплекс “Илиева нива” край с. Глумово, община Ивайловград, състоящ се от паметник на загиналите тракийски деца през 1913 г., параклис “Св. Петка” и тракийска чешма. Всяка година тук се провежда Национален младежки тракийски събор “Илиева нива”, в който участват хиляди тракийци и потомци на тракийски българи от цяла България.

През 1934 г. се извършва преименуване на новоприсъединените след Балканската война селища и Ортакой получава името Ивайловград.

В най-ново време в Ивайловградския край постепенно започва да се изгражда местна икономика и да се развива селското стопанство и животновъдството. Градят се училища и читалищни сгради, които заемат своето място в духовния живот на региона. Изграждат се междуселищни пътища – необходимо условие за комуникативност, израстват промишлени предприятия. Настъпват дълбоки промени в селото, открит е и последният хидровъзел на каскада Арда – хидровъзел “Ивайловград”.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩИНА ОРЕСТИАДА

Орестиада (Ορεοτιάδα, Orestiada) е най – северния град в Гърция и

	<p>е втория по големина град в префектурата Еврос. Орестиада е най-новият и най-северен град в Гърция, намиращ се почти в края на област Еврос, близо до границата с Турция. Намира се само на 2 км по права линия от река Еврос (Марица), която е естествената граница между Гърция и Турция, и на 64 км от Триетнес (точката, където се пресича границата между Гърция, Турция и България). Населението му е около 22 000 жители (по данни от 2001г.). Орестиада се намира на 2 км западно от бреговете на река Марица, която се явява природна граница между Гърция и Турция. Съвременният град Орестиада е на около 80 години. През древността там е имало малко селце, което според легендите е основано от Орестес – син на Агамемнон и Клитемнестра. Древната Орестиада се е намирала в сегашна Турция.</p> <p>Неа Орестиада е един съвременен град, който постоянно се развива и разбира се е най-младият град в Гърция, тъй като е основан в началото на първото десетилетие на 1920 година от емигрантите на стария град, който се намира в района на Одрин. Около площада на Орестиада бие денонощно сърцето на града. Голям брой кафенета и таверни са на разположение, давайки възможност на посетителя да опита вкусни традиционни ястия и с изключително качество вина и ракии, всички от местни производители.</p> <p>Градът Орестиада е създаден от гръцки бежанци, които са родени в района на Одрин и главно предградието Карагац. По тази причина в началото е наречен Неа Карагац или Орестиада сега е един модерен гръцки град, който е характерна извадка за селище с прост градоустройствен план, големи успоредни улици и широки площади, който носи традициите архитектурните планове на Одрин.</p> <p>Орестиада се стреми да играе важна търговска и социална роля в района. Градът разполага с железопътна гара, медицински център, филхармоничен оркестър и хор, а извън селището е разположена захарна фабрика, която обработва отглежданото в региона захарно цвекло. В региона има големи посеви с аспержи, картофи, тютюн, дини и житни култури, в животновъдството основно място заема говедовъдството.</p> <p>През 1999 г. Орестиада става четвъртият град, в който има катедри на Тракийския университет „Демокрит“. Катедрите в Орестиада са по селско и горско стопанство, управление на околната среда и природните ресурси. И двете катедри имат петгодишни курсове на обучение и около 800 учащи. Характерно място, знак за историята на Нова Орестиада, е паметникът, издигнат от фотографа Василис Кириакидис на мястото на първия кладенец и първите къщички в града, заобиколен от пет тополи, които символизират</p>
--	--

	<p>десетилетията на града. Орестиада днес е един съвременен гръцки град, значим земеделски и търговски център в североизточна Гърция, с добра железопътна и шосейна инфраструктура. Градът е характерен пример за бежанско селище с прост градоустройствен план и широки прави улици и площади, който носи традицията и архитектурното наследство на Адриануполи. За съжаление обаче, много малко от старите къщи са останали с някогашния особен начин на строеж, и не е останало почти нищо, което да напомня бежанското градче. Животът в Орестиада е съсредоточен и на двете централни улици („Василеос Константин“ и „Константинуполеос“), които се пресичат на площада, а около тях ще откриете множество пешеходни зони, които улесняват търговската дейност. Освен всичко друго, градът е прочут с бурния си нощен живот, който представлява притегателен център за жителите на северната част от областта. В областта на културата Орестиада има какво да покаже чрез годишните си прояви, превърнали се в традиция, както и с множеството дейности на различните културни институции в региона. В Общинския център за културно развитие на Орестиада функционират освен Библиотека и следните отдели: Консерватория, Театрална трупа, Школа по танци, Живопис, Отдел по изобразително изкуство и Общинска филхармония.</p>
<p>Базова информация за обектите и точките от маршрута</p>	<p>Ден 1 ДРЕВНО-ТРАКИЙСКИ КУЛТОВО-ПОГРЕБАЛЕН КОМПЛЕКС „ГЛУХИТЕ КАМЪНИ“</p> <p>Скалният комплекс „Глухите камъни“ е едно от онези загадъчни и тайнствени места, които са запазили в себе си дирите както на тракийското присъствие, така и на християнството. И днес могат да се видят следи от скални гробници, изсичания и ниши, свидетелстващи за бита и вярванията на траките, а откритите остатъци от ранно християнска църква подкрепят твърденията, че и тук, подобно на други места в Родопите, християните се настаняват в някогашните светилища на езичеството. Църквата е била изградена през V – VI в. в най-високата площадка на билото върху основите на тракийско светилище, а използването ѝ е продължило и през Средновековието. Култово-погребалният тракийски комплекс се състои от четири скални масива с височина от около 40 метра, по които са добре запазени издълбаните в тях ниши. За предназначението им съществуват различни теории като една от най-популярните е, че те са имали ролята на урни за полагане праха на починалите. Според други твърдения трапецовидните ниши са имали за цел да пресъздадат съзвездие от необятния Космос и по този начин хората са осъществявали връзката си със Вселената.</p>

	<p>Освен тях, в най-високия от масивите, намиращ се в западната част на комплекса, са оформени две скални гробници, голяма – с размери приблизително 3 на 3 метра и по-малка, за които се предполага, че са били отредени за членове на висшето съсловие. Според някои проучвания това не са гробници, а куполообразни изсичания от по-късните периоди на християнската епоха. Днес в по-голямото помещение посетителите оставят икони и дребни монети. Вдясно от гробниците започва изсечена в скалата стълба с 33 стъпала, водеща към най-високата част на светилището, където е издълбан правоъгълен басейн, щерна, предназначена за водохранилище. Оттук въпреки не много голямата надморска височина от около 550 м. се открива панорамна гледка към околността и язовир Ивайловград. Особено внимание заслужава откритият в една от скалите петроглиф – гравюра, определяна като соларен символ, изобразяващ слънчевата ладия.</p> <p>Глухите камъни е система от четири огромни скални блока с издълбани в тях множество на брой и разнообразие форми. Най-много от всички са трапецовидните форми, вдълбани като ниши в масивните скали, като се предполага, че те са били използвани като урно-хранилища. Освен трапецовидните ниши, в комплекса има две гробници, изсечени в последната скала и вдясно от тях – стръмна стълба с каменни стъпала, водеща към голяма щерна отгоре на скалата. Смята се, че култово-погребалният комплекс е възникнал през ранножелязната епоха (1200 – 500 г. пр. Хр.). Бил е използван също през Античността и Средновековието. Преди няколко години на една от скалите в комплекса е открит уникален знак – петроглиф, който според Георги Нехризов, един от археолозите, проучващи обекта, е нещо като емблема на светилището и изобразява символично ладия, пренасяща слънцето. Името на мястото – Глухите камъни – се свързва с факта, че там няма ехо!</p> <p>Пътеката за светилището започва на около 10 километра от село Малко Градище по пътя към Ивайловград. Това е шосето Любимец-Ивайловград. Има си обозначителна табелка за обекта, малка отбивка, беседка и достатъчно широко място за спиране. От тази беседка до скалния комплекс се върви пеша около 2 километра по широк черен път без големи денивелации. Пътеката-коларски път до Глухите камъни е много добре обозначена – има си както табелки, така и маркировка. Въпреки, че пътеката е широка, тя не става за изминаване с лека кола – просто почвата е много мека. На места има големи неравности, а след дъжд е много кално. Пътеката е много лека за ходене, тъй като е почти равна, както вече споменах. Затова разстоянието от шосето до светилището може да се вземе за половин час при</p>
--	--

поддържане на по-бързо темпо на ходене. Първата голяма скала от комплекса изсоча сякаш из един път. След първата скална грамада се продължава по пътеката. На места по нея имаше изградени дървени парапети. Следват още две огромни канари. При едната от тях има познат мотив – гигантски камък, заклещен между две внушителни скали- почти същото като Караджов камък. Следва последната скала от комплекса – тази с гробниците и с издяланите в камъка стъпала. Двете гробници са в основата на скалата, а по каменните стъпала може да се изкачиш горе на скълата. Там може да се види голямата щерна (дупка), пълна с вода. От горе се виждат останалите канари от светилището, река Арда и язовир Ивайловград, а долу, в подножието на скалата основите-останки от раннохристиянски храм.

Стълбите са построени така стръмни, та човек да се качва приведен по тях в знак на почитание към погребания в издълбаната скала тракийски вожд.

Петроглифът, е съвсем в началото на комплекса – в основата на издълбана в първата скала големичка ниша.

Около Глухите камъни наистина няма ехо?!

Проф. Валерия Фол посочва, че едно от най-големите тайнства в района на Глухите камъни е космическият брак между светлината - Слънцебога, и мрака - Великата богиня майка. От него се ражда царят жрец, наричан в Тракия по различен начин, като най-популярното му име е Орфей, смята тя: „В светилището Глухите камъни това тайнство се е случвало по време на зимното слънцестоене пред малцина посветени мъже в изсечената пещера утроба с полица за поставяне на свещени предмети.“

На тази свещена територия царят жрец е посвещавал мъжете аристократи в познание за сътворението на света. Предполага се, че това е ставало в деня на зимното слънцестоене.

РЕЛИГИЯ И БОЖЕСТВА НА ТРАКИТЕ

Върховно божество на траките е Великата Богиня майка. Тя олицетворява Земята и Космоса, вечния кръговрат на зачатие, раждането и смъртта. Древните считали, че Земята е родила както огъня в огнището, така и самото Слънце, чиито лъчи оплождат с енергията си майката Земя. Траките вярвали още, че душата им е неразделна от тялото и че ще се преселят в подземното царство след смъртта си, където ще пируват вечно. Тази вяра в безсмъртието на душата се обособява в учението, проповядвано от Орфей. Отвъдният живот обещавал да бъде много по-добър от сегашния. Тайният път към обезсмъртяването обаче бил само за посветените в тайното учение орфизъм. Те били представители на

	<p>аристокрацията. Никой не знае какво са представлявали тези обреди, тъй като посветените давали обет за мълчание.</p> <p>Траките са почитали свещени гори, дървета, извори, потоци. Вярвали в съществуването на нимфи, музи и демони. До днес са запазени сведения за лечение чрез огън и вода, нестинарските игри, свързани с култа към Слънцето и с определени магически действия. Тракийските лечители използвали различни баяния и заклинания. Музиката (и музикотерапията) и поезията се свързват с името на Орфей.</p> <p>Огънят, който горял постоянно в домашното огнище бил свещен. Ето защо много тачено било и божеството на Слънцето. Дори до днес е останал ритуалът, който са извършвали траките, да се обръщаме с лице към слънцето, търсейки отговори и подкрепа.</p> <p>Тракийският конник бил безспорно най-популярен сред траките през Античността. Това било неизвестно по име божество, представено на хиляди открити оброчни плочи. Смятало се, че той бил бог на природата, растенията и животинския свят. Сред тракийското население бил известен с различни имена.</p> <p>Обикновените траки не могли да постигнат безсмъртие и да станат богове. Но те вярвали, че след смъртта си могат да се възродят за нов живот. Така, както природата през зимата изглежда мъртва, а всяка пролет отново оживява.</p> <p>Както всички древни народи, траките били много зависими от природата. Те не могли да си обяснят природните явления и вярвали, че светът е създаден от боговете- всемогъщи сили, които обитават пещерите, скалите и лековитите извори.</p> <p>За да измолят милост от боговете, траките им строяли светилища, принасяли в жертва животни и скъпоценни дарове.</p> <p>Такива били буйните празници в чест на Дионис – бог на веселието, лозарството и винарството.</p> <p>Траките вярвали, че щастливия живот на човека започва след смъртта. Те смятали, че след смъртта си човек продължава да живее по- добър живот . Затова погребвали своите близки с песни и угощения в гробници, затрупани с могили от пръст. Гробница – специална постройка за полагане на мъртвия</p> <p>За богатите траки предварително изграждали гробници от каменни блокове или печени тухли. От предверието по дълъг коридор се стигало до погребалната камера, която често украсявали със стенописи. След като поставели тялото на мъртвия, зазиждали входа и натрупвали толкова пръст, че се образувала висока надгробна могила. Тя обикновено се превръщала в място за поклонение, край което устройвали надбягвания с колесници.</p> <p>В гробовете поставяли дарове- съдове, оръжия, накити и дори коне. Нищо не трябва да липсва на този знатен тракиец в отвъдния</p>
--	---

	<p>свят. Заедно с храната, златните съдове, оръжията и колесницата му, запрегната с най- хубавите коне, в гробницата се поставя и неговата любима жена. Траките посрещали с радост смъртта, скърбели, когато се раждало дете.</p> <p>ОРИЕНТИРАНЕ</p> <p>Ориентиране посоките на света в непозната местност: Направление: север – юг: изходите на джамиите - ЮГ годишните кръгове на пъновете са по-развити (по широки) - ЮГ кората на дърветата е по-груба - СЕВЕР на боровете кората е по-светла - ЮГ иглолистните дървета имат повече смола - СЕВЕР мравуняците са разположени до самотни дървета - ЮГ и по-полегат е склона им - ЮГ в края на август зрелият слънчоглед гледа - ЮГ повече сняг се задържа по склонове - СЕВЕР мъхът по дърветата и скалите е разположен - СЕВЕР по обед слънцето - ЮГ полярната звезда - СЕВЕР</p> <p>Направление: изток – запад олтарите на православните църкви гледат - ИЗТОК надгробните плочи на християните гледат - ЗАПАД слънцето изгрява – ИЗТОК, а залязва – ЗАПАД (всеки час слънцето се движи с 15°)</p> <p>Други начини за определяне на посоката: С часовник – часовата стрелка се насочва към слънцето. Ъглополовящата сочи посоката СЕВЕР-ЮГ. Подръчен компас Вариант първи Необходими материали: - игла, карфица, парче стоманен проводник - силен постоянен магнит от високоговорител, хард диск или от друго устройство; - част от коркова тапа, "морска пяна" или както в случая: подръчна тапа от бутилка минерална вода. - вода в немагнитен съд.</p> <p>Намагнетизирайте желязната игла като го търкате едноразочно в силния магнит (примерно половин минута). Прободете тапата по диаметъра. Налейте вода в съда и поставете тапата с намагнитената игла/свредло свободно да плува. След няколко секунди благодарение на привличането от земните полюси и свободното си движение плаващия компас ще се установи в посока север-юг.</p>
--	---

	<p>За да опрелите коя посока на получената стрелка е север и коя - юг в обедно време погледнете слънцето. За нашите ширини юг е в тази посока, в която се намира слънцето.</p> <p>Вариант втори /възможен е само ако има слънце/</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Намирате си място на което няма сянка, по възможност с равен терен (дори 30 см стигат). 2.Намирате права клечка 3.Забивате клечката в земята, и отбелязвате върха на СЯНКАТА ѝ 4. След около 15 минути отбелязвате новия връх на сянката (тя вече ще се е преместила) 5.Правите линия имайки двете точки (двата маркера които сте направили) <p>Тази линия ви е Изток-Запад, като на Запад сочи първият маркер а на Изток- вторият</p> <p>МАРКИРОВКИ</p> <p>Туристически:</p> <p>Указателно табло - обикновено го има в изходния пункт, дава указания за местността, маршрута и времето за придвижване;</p> <p>Указателни табели - на жълт или бял фон; окачват се главно на изходния пункт или на кръстопът</p> <p>Лятна (лентова) - слага се на трайни места (скали, камъни, дървета). Представлява квадрат - 10x10 см с три хоризонтални цветни ивици; средната ивица е основния ориентиращ цвят — червен, син, зелен, жълт (изключително рядко и кафяв). Страничните два са бели (или жълти, какъвто е бил по-стария стандарт). Те показват, че маркировката е туристическа и служат за привличане на вниманието на туристите. Червената маркировка е главно билна. С нея са обозначени международните маршрути Е3, Е4, Е8. Когато се налага използването на няколко основни цвята на едно място, всеки един от тях се огражда с бял цвят.</p> <p>Внимание! Минава се от страната на маркировката. Когато има маркировки на две дървета се минава между тях;</p> <p>Ако се загуби маркировка по непознат път, правилото е – връщане на последната, забелязана маркировка и търсене в радиус на следващата. Да не се продължава напред по предполагаем път – това често коства часове объркване.</p> <p>При необходимост клоните на дърветата, които закриват меркировъчния знак, се окастрят.</p> <p>Нетуристически маркировки:</p> <p>Граница на защитена природна територия - двуцветна бяло-червена ивица, над която върху бял фон е изписано с червени букви съкращението, посочващо вида на защитената територия.</p>
--	--

ОБЩИНСКИ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ-ИВАЙЛОВГРАД

Общинският исторически музей се помещава в сградата на бившата градска баня, която представлява живописна бяла сграда, реставрирана от община Ивайловград през 2009 г. Сега тук се помещават сбирките, посветени на археологическото, културното и историческо наследство на Ивайловград. Старото име на града е Ортакьой, което в превод означава "село по средата". Наследството на Ивайловградчани е представено чрез множество ценни находки от античната епоха, Средновековието, Османския период, Руско-турската освободителна война, както и икони, стари снимки и карти и запазени предмети от бита на Родопите.

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЙ „ПАСКАЛЕВА КЪЩА“-ИВАЙЛОВГРАД

Паскалевата къща типична бубарска къща от края на 19 век. Тя е архитектурен паметник на културата. Изградена е от кирпич, споена глина, измазана отвън с вар. Приземният етаж е превърнат в бубарски салон, по южните ъгли на който са разположени дървени миндери. В салона са изложени народни носии, оръдия на труда, технология за отглеждане на буби, копринени конци и изделия. Южната фасада е цялата с прозорци с дървени капаци. По стените под прозорците са сковани дървени миндери с дюшеци и възглавници, покрити с домашно тъкани миндерлъци и бели покривки, обшити с дантели. В тази стая е дълбокият вграден долап за постелките и килимите. Тук е и малката масичка, на която се поставят купичките за смокиново сладко и подносят за кафе. Над нея е иконостасът, украсен с резба. В съседство с вратата е малка полукръгла ниша, където се поставя лампа с цветно стъкло и рисунки, купена от Одрин - достойнството на всяка заможна фамилия.

2 ДЕН

ВИЛА АРМИРА

Един от най-интересните паметници от епохата на Римската империя – вила „Армира“, се намира в Южна България, на 4 км югозападно от Ивайловград. През 1964 г., при строеж на язовир строителите случайно попадат на следи от антична сграда. При последвалите археологически разкопки са разкрити останки от крайградска вила от периода на римското владичество по наши земи. Тя става популярна под названието вила „Армира“, по наименованието на малката рекичка, приток на река Арда, на брега на която е построена. Вилата е луксозна, със забележителна планова схема, пищна мраморна украса и оригинални подови мозайки. Тя е един от най-ранните и най-точно датирани вилни

	<p>комплекси от римско време, проучени до момента в България, и най-богатият частен дворец от този период, разкрит в днешните български земи. Построена е през втората половина на I в. н.е. от виден тракийски аристократ като център на голямо поземлено владение в долината на река Армира. На площ от 3600 кв. м, сред красива градина за разходки, се е издигала внушителна двуетажна жилищна сграда с панорамна тераса и значителен брой различни помещения, оградящи под формата на буквата “П” открит басейн в средата. Само на първия етаж помещенията са били 22. С течение на времето вилата става тясна за нейните собственици и в началото на III в. е била разширена на изток с изграждане на просторна зала за гости – триклиниум, и сервизни помещения към нея. В част от сградата е имало римска отоплителна система – хипокауст, следи от която се виждат и днес. Още през първата половина на II в. към вила „Армира” се създава ателие за художествена обработка на добивания в околностите ѝ бял мрамор, като тук са поканени да работят майстори от град Афродизия в Мала Азия, известен с най-голямата през римската епоха скулптурна школа в света. Благодарение на тях вилата постепенно придобива блясък и разкоша на истински дворец от Римската империя. Целият първи етаж е бил облицован със съвършено изработени мраморни плочи и пана. Те покривали стените на коридорите и всички представителни помещения от пода до тавана, както и самия басейн, около който е имало стенна колонада и красива ограда. При разкопките са намерени почти 3000 фрагмента от мрамор в много добро състояние. По обем, разнообразие и качество на мраморната украса вила „Армира” остава единственият подобен паметник не само в днешните български земи, но и в границите на някогашните римски провинции на Балканите, а стенната ѝ декорация я прави уникален паметник на античната архитектура и изкуство. Подовете на всички помещения и коридори са били покрити с високохудожествени мозайки с традиционни за античната живопис мотиви. Особено ценна е мозайката от господарската спалня, в чийто северен край е изваян портрет на собственика от първата половина на II в. с двете му деца – единствените портрети върху мозайка от римската епоха, намерени досега в България. Специален интерес представлява и по-късната мозайка от триклиниума (началото на III в.), с изображение на Медуза Горгона – символ, който се повтаря многократно в декорацията на вилата. Това е най-голямата като количество и разнообразие мозаечна находка в България, надвишаваща по обем всички останали открити мозайки по днешните български земи. След близо 300 години разцвет, през втората половина на IV в.</p>
--	---

вила „Армира“ е била опожарена и разграбена. Разрушаването ѝ се свързва с голямото опустошение на околностите на Адрианопол през 378 г., когато римската армия под командването на император Валент (364 – 378 г.) е разбита от готите. Вилата е обявена за архитектурен паметник в бр. 67 на Държавен вестник от 1968 г.

ЛЪДЖАНСКИ МАНАСТИР

Ивайловградският „Св. Св. Константин и Елена“, известен още и като Лъджански манастир, се намира на около 6 км югозападно от центъра на Ивайловград и на 1,5 км западно от квартал „Лъджа“. Разположен е сред най-източните възвишения на Източните Родопи, в гънка от рида Сърта, в западното подножие на хълма Белия камък, по чийто склонове са засадени лозови масиви. Манастирът лежи на пътя за крепостта „Лютица“ и средновековния мост на река Армира (Атеренска), в близост на която се намира античната вила „Армира“.

История:

Времето на възникване на този манастир не е установено с точност. С поред някои изследователи той е основан през XIII век покрай намиращия се в близост епископски център Лютица (крепостта „Лютица“). Съществува хипотеза, че по-късно манастирът се е превърнал в епископско седалище – резиденция на лютицките епископи. Това е периода през който обителта достига своя най-голям разцвет.

Известно е, че през османското робство Лъджанският манастир преживява упадък вследствие на неколкото му разрушаване. Възстановен е през 1846 г., когато близкото селище Ортакой (дн. Ивайлоград), наследило старото епископско средище Лютица, вече е епископски център на Ортакойска епископия, която пък е подопечна на Димотишка епархия. Така манастирът попада под ведомството на Цариградската гръцка патриаршия.

По-късно, по стечение на обстоятелствата, на Лъджанския манастир „Св. Св. Константин и Елена“ му е отредено да изиграе съдбовна роля в борбата на местните българи за независима българска църква. По обясними причини – след Освобождението (1878 г.) този край остава в границите на Османската империя и под силното влияние на Патриаршията, ортакьойските българи се присъединяват към Българската екзархия (основана 1870 г.), значително по-късно от други свои събратя. Искрата пламва през лятото на 1889 г. по време на ежегодния голям събор в Лъджанския манастир, на който се събират хиляди християни, по-голяма част от които – българи. Повод за разбунване на българите

	<p>дава надменният гръцки владика, който буквално казва: "Благословени християни, слушайте и вие, българи". Това предизвиква голямо възмущение сред съборяните. Тогава жителите на с. Драбишна първи на място съставят заявление за присъединяването си към Екзархията. Те са подкрепени и от жители на други села (Мандрица, Долно и Горно Суванлий/Луково, Арнауткьой/ Гугутка, Дутли/Черничево, Аврен и др.), които също се отказват от патриаршията.</p> <p>След освобождаването и присъединяването на Ортакьойския край към България през 1913 г., Лъджанският манастир попада под юрисдикцията на Българската екзархия.</p> <p>Монашеският живот в манастира просъществува до 1949 г., след което обителта бива обречена на запустение и разруха. След като манастирските сгради рухват, а остава само съборният храм, през 70-те години на XX в. манастирът е ограден с висока каменна ограда.</p> <p>Понастоящем Ивайловградският манастир е периодично действащ, не е обитаван от монашеско братство и храмът му се отваря на големи християнски празници. На 8 септември (Рождество Богородично), в него ежегодно се провежда събор с нощно бдение, тържествена литургия и курбан за здраве.</p> <p>Архитектура и изкуство:</p> <p>В архитектурно отношение днес Лъджанският манастир е представен от църква, съвременна постройка, старинна чешма и обширно дворно пространство, оградено с висок каменен зид. Но не такъв вид е имал манастира, докато е бил действащ. След възобновяването му, през втората половина на XIX век обителта се оформя като ансамбъл от два двора - монашеско-поклонически и стопански.</p> <p>Манастирският храм (светен в 1872 г.) се е намирал в първия двор. По план представлява трикорабна едноапсидна черква с притвор от запад. Южно от нея има кладенец и гробове.</p> <p>Църквата е била обградена от корпус с монашески килии, хранителен блок с магерница, фурна и трапезария и голяма двуетажна гостоприемница. Във втория двор са били изградени обори и сеновали.</p> <p>Храмовият иконостас е таблен, обикновена изработка. Той и иконите в него, както и владишкият трон, са късни, изработени са в края на XIX в.</p> <p>Интересен елемент от интериорната украса на църквата се разбоаваните капители на колоните, които разделят централния от страничните кораби. Вниманието привличат и пластично декорираните полилеи и мраморни свещници.</p>
--	--

АТЕРЕНСКИ МОСТ

Атеренският мост е късно-средновековна конструкция над река Армира (наричана още Атеренска). Сегашният мост е построен през XVI век, но преди това на същото място е съществувал древен римски път, водещи до "Бяло море", а по-късно свързващ укрепеният град Лютица с областта.

Днес част от моста е разрушена, но в комбинация със заобикалящите го културно-исторически забележителности, все още привлича посетители и е обявен за археологически паметник на културата от местно значение.

КРЕПОСТ ЛЮТИЦА

Крепостта Лютица се намира на 5км югозападно от Ивайловград и недалеч от римската вила "Армира". Тя е една от най-добре запазените български средновековни крепости и една от най-големите в Източните Родопи. Известна е още с имената "Мраморният град" и "Цитаделата на Калоян". Предполага се, че това са останките на споменавания в летописите голям и богат средновековен град Лютица – център на епископия (IX-XVIIв) и архиепископия (XVII-XVIIIв), изиграл важна роля в българската история, особено при царуването на цар Калоян (1197–1207г). Основният градеж се датира още от IV-VIв. Твърдината е просъществувала чак до края на XVIIIв, когато запада, губейки значението си като фортификационно съоръжение, а нейните жители се преселват край близките минерални извори и основават село Лъджа. Руините на крепостта заемат площ от 26 дка и имат форма на неправилна елипса. Крепостните стени са дълги около 600м с височина до 10м, като са запазени и 8 от 12-те кули на укрепения град (1 осмостенна, 2 кръгли и 9 правоъгълни). До момента са разкрити цитаделата (вътрешна крепост), донжонът (жилищна кула на управителя), основите на 2 църкви (от Хв и XV-XVIв), некропол с 15 гроба, кладенец и останки от древна канализационна система. Сред огромното количество находки от всички периоди – керамика, накити, монети, битови предмети от кост и метал, архитектурни детайли и др., специален интерес представлява откритата керамика, идентична на тази от Плиска и Преслав, с което се доказва, че крепостта е българска и е била център на високо развита култура. Голяма част от артефактите, открити при крепостта, могат да се видят изложени в Общинския исторически музей в Ивайловград.

Останките от крепостта се намират на висок хълм югозападно от Ивайловград. До там води път, започващ от последните къщи и дълъг около 7 километра. Около 3 километра от този път са прясно асфалтирани. Останалото разстояние представлява стабилен черен

път с трошено-каменна настилка.
За крепостта, на влизане в Ивайловград трябва да завиете по улицата надясно към вила Армира. Има табелки. Движете се по нея около 2 километра и след това трябва да завиете пак надясно. Има си табелка за Лютица. Пада се срещу един трафопост в покрайнините на града. Щом завиете, продължавате по улицата, която ви извежда от градчето и преминава в тесен нов асфалтов път.

До крепостта се движите около 7 километра все по този път – половината от него към момента е с нов асфалт, а останалата част – с трошено-каменна настилка. Тази точно част не е много подходяща за лека кола, защото има големи неравности на места. На път към крепостта, близо до черния път, могат да се видят още две забележителности – манастир „Св. св. Константин и Елена“ (от 13-ти век) на около 2 километра от града и старият Атеренски мост – на около 3 километра след последните къщи на Ивайловград.

3 ДЕН

ПЛОЩАД ДАСИУ С ВПЕЧАТЛЯВАЩИ ШАДРАВНИ И ТЕХНОЛОГИЧЕН ЕЛЕМЕНТ „СЛЪНЧЕВО ДЪРВО“

Средище на обществения живот в града е централният му площад. От едната му страна го краси бюстът на Георгиос Стататос, борец от националната съпротива, а в центъра му се издига внушителната статуя на Вселенския патриарх Кирил VI, който през 1821 е обесен в Адриануполи. Неотдавна дейностите по възстановяването на площада, предизвикали първоначално остри реакции от страна както на професионалисти, така и на някои жители, в крайна сметка бяха завършени, и новият площад е вече цветен, с впечатляващ фонтан, макар и според някои той да е малко грозен.

ИСТОРИЧЕСКИ И ФОЛКЛОРЕН МУЗЕЙ НА ОРЕСТИАДА

Музеят е изложил исторически и фолклорни материали от Източна Тракия, Източна Румелия и Западна Тракия, от периода 1800-1950, предимно на автентични селски и градски традиционни тракийски костюми, църковни съдове, земеделски и професионални инструменти, музикални инструменти и предмети от бита. Най-важните експонати са традиционните тракийски носии и най-важните дейности на Дружеството са периодични изложби, културни събития и осъществяването на образователни програми. Целта на музея е посетителите, местните жители и чужденци да научат повече за историята на региона, за изкореняването им от незабравимите родини, за начина на живот на първите бежанци в новата Орестиада, за местната традиция и средствата, които били

	<p>използвани, за да отстоят на трудностите при първото им преселение.</p> <p>В музея се излага исторически и фолклорен материал от Източна Тракия, Източна Римелия и Западна Тракия от периода 1800-1950 г. По-специално в музея има автентични селски и градски традиционни костюми на траките, църковна посуда, селскостопански и професионални инструменти, музикални инструменти и предмети от бита. Най-важните експонати на музея са традиционните тракийски носии, а най-важните дейности на Асоциацията на музея са периодични изложби, културни събития и функциониране на образователни програми. Целта на музея е да помогне на местните и чуждестранните посетители да се запознаят с историята на района, начина на живот на първите бежанци от Нова Орестиада, традициите в района и средствата, които те са използвали.</p> <p>ТРАКИЙСКА ГРОБНИЦА ДО С. КИПРИНОС</p> <p>Разположена е на юг от река Арда. Намира се между селата Микри Доксипара, Зони и Хелидона. За да се стигне дотам от Кипринос се тръгва по пътя за Димотика. На първия кръстопът се завива на ляво за с. Хелидона. На около 800 метра след селото се намира църквата "Св. Козмас-Етолос", а след нея на около 1,7 км се стига и до могилата.</p> <p>Тя е с диаметър 60 м и височина 7,5 м от началото на II в. При археологически разкопки са открити четири ями, в които са разположени кремираните останки на трима мъже и една жена от една фамилия. Костите са открити заедно със съпровождащия ги в отвъдното инвентар - бронзови канделабри и лампи, фенери, оръжия, ювелирни изделия и дървени сандъчета. Петте колесници, с които са били докарани мъртвите до могилата, са били погребани на същото място заедно с впрегнатите в тях коне. Запазени са металните функционални и декоративни елементи на всички колесници, а при две от тях са запазени и отпечатъците на дървената конструкция. Обектът е отворен за посещение между 07,00-14,30 ч през зимата и 07,00-17,00 ч през лятото.</p>
<p>Задачи свързани с логика, ориентация и комуникация</p>	<p>Задачи свързани с логика:</p> <p>-Участниците получават информация за ориентиране поприродни знаци. Запознават се от интерпретатора с видове маркировки и възможности за ориентиране в гората на хората от миналия период - без съвременни средства. Получават информация за тракийски култов комплекс Глухите камъни. В началото на прехода до там участниците се разделят на 2 отбора и всяка група получава лист и химикал с ребус. Първият отбор решил ребуса, получава</p>

	<p>втора задача, която е логическа. Всички участници получават награди, и победителите и победените. След решаване на задачите се продължава по пешеходния маршрут към обекта. Получават информация за тракийски култов комплекс Глухите камъни.</p> <p>Задачи свързани с ориентация и комуникация:</p> <p>През първия ден от маршрута след посещението на тракийския култов комплекс Глухите камъни следва отпътуване към Ивайловград. Там участниците посещават общинския исторически музей и Паскалевата къща. След това следва интерпретативна задача, в която участниците се разделят на два отбора и получават карта на Ивайловград с различни обекти, които трябва да се открият чрез ориентиране. Всяка група определя „водач“, летописец“ и „говорител“, а останалите участници влизат в ролята на изследователи и археолози. Задачата е когато открият обектите „летописецът“ да запише резултата, „говорителят“ в края на играта ще го представи, „водачът“ – организира групата и обсъжда изпълнението на задачата с всички участници. На всяка група се дава карта на града, на която е очертан маршрут и са означени обектите и поредността в която ги посещават и листи и химикал/молив за записване. Целта е двете групи да се движат по едни и същи обекти, но в различна последователност и да работят самостоятелно. Задава се време, в което двете групи трябва да се върнат отново до началната точка и да прочетат и разкажат това, което са видели и записали. Може да се зададе задача, да направят и снимки на обектите. Например „Намерете паметника на....или сградата на... отбор пред тях.</p>
<p>Използване на естествен декор при провеждане на дейностите от маршрута</p>	<p>Посещението на вила Армира в Ивайловград е предвидено да протече по интересен и интерактивен начин. Участниците ще получат сценични костюми, които ще ги доближат до епохата, която се пресъздава. Влизайки във вилата облечени като нейните обитатели те ще се превъплътят в различни роли, като се използва естествения декор на вила Армира.</p>
<p>Легенди и предания</p>	<p>ЛЕГЕНДА ЗА ВЪЛЧАН ВОЙВОДА И ПЕЩЕРАТА СЪС СЪКРОВИЩЕТО</p> <p>Вълчан войвода едно от най-легендарните имена в нашата история. Личността му е обвита от много вярвания и легенди, най-известната от които е за скритото му съкровище. Съкровището се търси от иманяри в Странджа, Сакар и в Родопите. През последните години има много иманярски набези в района на Ивайловград, дори и от чужденци.</p> <p>От достигналите до нас сведения е известно, че Вълчан Войвода, не само е обирал турски кервани и султанската хазна, ами самият</p>

той иманярствал и копаел по стари римски мини и пещери, от които изравял несметни тракийски и римски съкровища, които складирали на тайни места.

Славният хайдутин е разполагал с достатъчно злато, защото се знае, че съпроводил пратеници до руския цар с искане да започне война с Турция, като обещал да му плати щедро за помощта. Както пише неговият съвременник и предан сподвижник поп Мартин: „Той искаше да освободи Българското. Да откупи със злато мурабето от Русите, та името му да остане да се помни во веки веков. Но царя не повярва, че има толкова злато и се арниса. А злато има много – за пушки и топове, за издържане и пенсии на вдовиците и сулдатите“. Нищо чудно няма в това, че войводата е мислил за отечеството си.. За добрините, сторени от безстрашния хайдутин, се носят легенди. Говори се дори, че част от парите му отишли за построяването на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, макар сградата да е издигната доста след смъртта му. Но пък безспорно се знае, че Вълчан е издържал много български младежи да учат в чужбина, за да има у нас учени хора, след като България се освободи.

Турският султан издал ферман, с който обявил десет хиляди гроша награда за главата на Вълчан войвода. Никой не предал славния герой, а напротив - славата му се увеличила. Изпратил вест Вълчан на всички войводи на чети, на Гергьовден да се съберат на Римското кале. В една от пещерите уредил лечебница за ранените хайдутини, а в друга – терзийница (шивачница). На самото Кале, на голям камък изкопал голямо каменно кресло. Около креслото издълбал 72 дупки за знамената на по-малките чети и 7 дупки за знамената на четите, водени от жени-войводи. Най – отгоре на камъка стояло знамето на Вълчан войвода. Като се събрали всички, дал заповед всяка година да донасят там десетъка от обирите, които правят на турските хазни, за да съберат пари за освобождението на България.

За да все смут сред турците, той решил войводата Вълко също да носи името Вълчан и му дал каменоделец, който да изкове същите като неговите знаци. Същото име - Вълчан, дал и на войводата Петър. След това им вързал очите и ги завел в една пещера – "общата махара". Пред натрупаните богатства им отвързал очите. Там те видели окачени златни и сребърни огърлици и други накити, щитове, шлемове и ризници от злато, седла, украсени със скъпоценни камъни и други съкровища.

ЛЕГЕНДА ЗА СЪКРОВИЩЕ В ГЛУХИТЕ КАМЪНИ

Съществува легендата, че в светилището е погребан знатен

тракийски воин с "девет вола злато". Преданието гласи, че той бил положен около Никулден, а всяка година на 6 декември тракийското злато се появявало и ярко заблестявало от върха. Вярата в тази легенда и алчността от години правят мястото притегателно за нелегалните златотърсачи. Те са изровили огромни ями, от които археолозите съдят за значителни културни напластявания на мястото от праисторията до Средновековието. Твърди се също така, че датата на зимното слънцестоене е била най-магическа за светилището, чиито символ е петроглифът. Вярвало се е, че в този ден в района около Глухите камъни се случва едно от най-големите тайнства -космическият брак между светлината - Слънцебога, и мрака - Великата богиня майка, от който се появява царят-жрец. По време на зимното слънцестоене именно той посвещавал малцина от аристократите в познание за сътворението на света. Това ставало в изсечената пещера-утроба, която също е издълбана в скалите.

ЛЕГЕНДА ЗА ИМЕТО НА ГЛУХИТЕ КАМЪНИ

Непознатата легенда разказва за времената в които нашите земи все още попадали в границите на Византийската империя. Трима от поданиците на Византия минавали край местността. Двамата смятали своя приятел за глуповат и често му се подигравали. Така решили да направят и този път. Казали му, че големият камък има способността да заглушава всички шумове. Той, наивен, сметнал това за истина и се възхитил на казаното от приятелите си. Шегата обаче не приключила до тук. Двамата казали на приятеля си да отиде зад камъка, за да изпробват способностите на скалата. Застанал наивният византиец зад камъка, като очаквал приятелите му да го извикат по име. Те обаче изобщо дори не си направили труда да го викат по име. Когато се върнал глупавият момък, възхитата от феномена била изписана на лицето му и той започнал да разказва на своите приятели как наистина този камък заглушава всички шумове. Двамата приятели разказали историята за шегата, която си направили с наивника на своите близки и приятели и от тогава всички започнали да наричат местността „Глухите камъни“.

ЛЕГЕНДА ЗА ГЛУХИТЕ КАМЪНИ

Някога по тези планини живял овчар с най-вълшебния глас, който някога бил чуван. Някои твърдели, че това бил самия Орфей, а други казвали, че е учителят му... Но всички били единодушни, че неговите песни, камък можели да разплачат. Болка имал на душа този певец. Любовта на сърцето му била младата щерка на богатият наместник в града. Силно се обичали младите, но силна била и омразата на наместника, от който

	<p>сладкогласният младеж дори се осмелил да поиска ръката на дъщеря му. Отказът му бил яростен и категоричен, и той едва не наредил да окачат наглеца на бесилката.</p> <p>Но овчарят не се предавал лесно. Когато имал сгода, винаги заставал пред оградата на къщата, в която живеела любимата му. Пеел песни, носил цветя, бягал от стражите...</p> <p>Ядосаният наместник решил да сложи край на тази опетняваща честта му история. Послужил си с хитрост – заръчал да предадат на младежа, че ако докаже, че може тъй да пее, че да трогне и боговете, и умрелите, той, сам наместникът, ще му даде ръката на дъщеря си.</p> <p>Какво трябвало да стори? За да докаже магичния си глас, овчарят трябвало на градските гробища да иде да пее, от залез слънце, та чак докато надгробните камъни не му отвърнат.</p> <p>Ако се откажел или те останели безучастни, той трябвало да се вдигне през девет планини и никога вече да се не върне, под страх живота да му вземат.</p> <p>Нямало що да стори, съгласил се влюбеният овчар. Без изгората животът му и тук бил като в чужбина.</p> <p>Голямо сбирание се вдигнало следобеда на онзи ден край града. Младо и старо, бедно и богато се наредили покрай гробищата, а в средата кръг направили градските велможи.</p> <p>Засвирил младежът – и всички хора заиграли, някои и без да щат даже подрипвали. Запял после той – птици от небето на рамото му казали, кучета и дребни живинки се тълпяли в краката му.</p> <p>Ала камъните мълчали.</p> <p>Буйни песни занареждал овчарят, огнени думи изричал. Велможите и те били готови да се разиграят – с наслада слушали хубавата серенада и отпивали от виното си. Смеел се наместникът – как добре го бил наредил – хем ще послушат хубава музика, хем от нахалника ще се отърве.</p> <p>Пял младежът, песен след песен, коя по весела, коя по-тъжна... Но камъните и гробовете мълчали.</p> <p>Накрая той надигнал глас и запял балада, мъчна като непрежалено либе, като гибел на любим, като обречен на смърт болник.</p> <p>Отекнали последните думи на песента. Среднощ станало, ала всички наоколо смразени и потресени от гласа му стоели.</p> <p>Мълчали като камъните.</p> <p>Тогава наместникът, станал и рекъл:</p> <p>– Туй ти беше края, непрокопсанико! И без туй нямаше да ти дам дъщеря си, да не ме е била метилява градушка! Но ти показва що чиниш. Сега да се вземаш с некадърното си грачене одето си дошъл, и...</p> <p>Но не успял да довърши – някой извикал, хората развълнувано</p>
--	--

	<p>зашумели, после изведнъж притихнали. Отнякъде далеч се носела песен. Сякаш ту от един, ту от друг камък звучала и най-сетне досами младежа дошла. Разтреперани хората от селото лека-полека се заизмъквали и изплашени хуквали надалеч от омагьосаното място. Само велможите начело с наместника окаменели – не могли да помръднат. Останали там завинаги. Там си седят и досега – купчина от големи скали, със странни ямурлуци от гранит и ями за сядане по тях. Кръстили ги Глухите камъни. Красят Родопите до скалните светилища на траките.</p>
<p>Роли на участниците</p>	<p>Роли на водач, летописец, говорител, изследователи и археолози Участниците се разделят на два отбора и получават карта на Ивайловград с различни обекти, които трябва да се открият чрез ориентиране. Всяка група определя „водач“, „летописец“ и „говорител“, а останалите участници влизат в ролята на изследователи и археолози. Задачата е когато открият обектите „летописецът“ да запише резултата, „говорителят“ в края на играта ще го представи, „водачът“ – организира групата и обсъжда изпълнението на задачата с всички участници. Изследователите и археолозите по карта откриват обекти и изпълняват задачи.</p> <p>Роли на римските обитатели на вила Армира Посещението на вила Армира в Ивайловград е предвидено да протече по интересен и интерактивен начин. Участниците ще получат сценични костюми, които ще ги доближат до епохата, която се пресъздава. Влизайки във вилата облечени като нейните обитатели те ще се превъплътят в различни роли, като се използва естествения декор на вила Армира.</p>
<p>Описание на маршрута</p>	<p>ДЕН 1 1.Отпътуване от центъра на Любимец към Глухите камъни 2.Посещение на тракийски култов комплекс Глухите камъни 3. Обяд на открито сред природата 4. Отпътуване за Ивайловград 5.Посещение на общински исторически музей-Ивайловград; 6.Посещение на Паскалевата къща в Ивайловград; 7.Нощувка и вечеря в Ивайловград</p> <p>ДЕН 2 1.Посещение на Вила Армира 2. Посещение на Лъджански манастир 3. Посещение на Атеренски мост</p>

	<p>4. Посещение на крепост „Лютица“</p> <p>5. Обяд</p> <p>5.Отпътуване за Гърция</p> <p>6.Посещение на цветния площад Дасиу, с впечатляващия шадравани технологическия елемент „Слънчевото дърво“;</p> <p>7. Настаняване в хотел в Орестиада;</p> <p>8. Вечеря в гръцки рибен ресторант;</p> <p>ДЕН 3</p> <p>1.Посещение на исторически и фолклорен музей на Орестиада;</p> <p>2.Посещение на Тракийска гробница до село Кипринос;</p> <p>3.Обяд в гръцки ресторант;</p> <p>4.Отпътуване към България;</p>
Възраст на участниците	18+години
Препоръчителен брой участници:	До 30 участника
Препоръчително време:/продължителност/	<p>Тридневен маршрут с 2 нощувки в Ивайловград и в района на Орестиада:</p> <p>1 ден-Любимец Продължителност-около 6 часа;</p> <p>2 ден Ивайловград Продължителност – около 5 часа</p> <p>3 ден Орестиада Продължителност – около 3 часа</p>
Цели:	<p>-Създаване на интерес към историческо минало, респект към културно-историческото наследство, желание за съхраняването и развиването му.</p> <p>-Предоставена възможност за изява и включване на всеки участник в игри и дейности.</p>
Задачи:	<p>ДЕН 1</p> <p>1.Предоставяне на информация за тракийски култов комплекс Глухите камъни. По пътя към него се провежда:</p> <p>-Ориентиране. Запознават се от интерпретатора с видове маркировки и възможности за ориентиране в гората на хората от миналия период - без съвременни средства. Поставяне на табелки с послания;</p>

	<p>-Изготвяне на ребус; -Изготвяне на логическа задача -Изготвяне на табелки с послания; 2. Осигуряване на обяд на открито сред природата 3.Предоставяне на информация за общински исторически музей-Ивайловград 4.Предоставяне на информация за Паскалевата къща в Ивайловград 5. Провеждане на ролева игра в центъра на Ивайловград 6.Нощувка и вечеря в с. Мандрица или в Ивайловград</p> <p>ДЕН 2</p> <p>1.Предоставяне на информация за вила Армира. В нея участниците влизат в ролята на жителите на вилата и за целта са осигурени сценични костюми. Изготвяне на кръстословица; 2.Предоставяне на информация за Лъджански манастир 3.Предоставяне на информация за Атеренски мост 4. Представяне на информация за крепост Лютица -Изготвяне и поставяне на табелки с послания; 4. Осигуряване на обяд 5.Отпътуване за Гърция 6.Предоставяне на информация за цветния площад Дасиу, с впечатляващия шадравани технологическия елемент „Слънчевото дърво“ 7. Настаняване в хотел в Орестиада 8. Вечеря в гръцки рибен ресторант</p> <p>ДЕН 3</p> <p>1.Предоставяне на информация за исторически и фолклорен музей на Орестиада 2.Предоставяне на информация за Тракийска гробница до село Кипринос; 3.Осигуряване на обяд в гръцки ресторант 4.Отпътуване към България</p>
<p>Необходими материали и помощни средства</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Карта на Ивайловград за интерактивната ролева игра ➤ Листове хартия с кръстословици; ➤ Химикалки ; ➤ Листове хартия за решаване на ребуси ➤ Листове хартия за решаване на логическа задача ➤ Сценични костюми ➤ Награди за победители и победени при провеждане на игрите при посещението на Глухите камъни“ ➤ Награди за победители и победени при провеждане на интерактивна ролева игра в центъра на Ивайловград

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Табелки с послание ➤ Цветни изображения на забележителности в Любимец ➤ Цветни изображения на забележителности в Ивайловград ➤ Цветни изображения на забележителности в Орестиада ➤ Лазарна показалка
<p>Дейности на интерпретатора:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Представя се на групата и представя програмата; ➤ Представя правилата за придвижване и безопасност на участниците; ➤ Предоставя базова информация за общините включени в маршрута и това което наблюдават и е обект на дейностите в момента; ➤ Организира игрите – дава указания и ги ръководи; ➤ Води участниците по маршрута и отговаря за тяхното поведение и безопасност. 	<p>Дейности на участниците:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Спазват установения от интерпретатора ред и правила за безопасност; ➤ Участват в игрите предложени от интерпретатора; ➤ Обсъждат и дават предложения за хода и темпа на движение и възможното обогатяване на дейностите; ➤ По подходящ начин оценяват програмата по отношение на атрактивност, полезност, изпълнимост, адекватност на възрастовата група на участниците.
<p>Заклучение/обобщение: Екскурзоводът повтаря отново с участниците някои от новите думи, предоставена информация, коментира игрите за да получи обратна връзка за начина на възприемане и степента на заинтересованост на участниците. Насърчава ги да изкажат свое мнение и да внесат собствен елемент в игрите./По преценка и наличие на време/</p>	
<p>Очакван ефект/резултат:</p> <p>Образователен: Участниците се запознават с факти и образи от историята и настоящето на региона и територията на трите общини. Играйки и забавлявайки се, усвояват нови знания и умения.</p> <p>Възпитателен: Прекараното време на открито и извършваните колективни дейности създават умения за работа в екип и взаимопомощ.</p>	

ПОДРОБНО ОПИСАНИЕ НА МАРШРУТА „В ЦАРСТВОТО НА МИНАЛОТО“ с участници на възраст под 18 години

Предвид международната епидемична обстановка свързана с COVID-19, не всички ГКПП са отворени за преминаване. От началото на епидемията, през по-голямата част от

28

Този документ е създаден в рамките на проект “Synergy between the people, the cultural and the natural heritage in Municipalities of Lyubimets, Ivailovgrad and Orestiada” с акроним „SYNERGIA”, Договор No B2.6c.17, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програма за трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V-A ГЪРЦИЯ- БЪЛГАРИЯ 2014-2020”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Община Свиленград и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз, Управляващия орган, Съвместният секретариат и участващите страни.”

годината, ГКПП Кипринос-КППП Славеево е затворено за преминаване и в двете посоки на границата. Вариант за пътуване до Гърция е през КППП К.П.Войвода- ГКПП Орменион.

Разработени са 2 варианта на маршрут „В царството на миналото“, в зависимост през кой ГКПП ще се преминава.

ВАРИАНТ 1 -с преминаване през ГКПП Кипринос-КППП Славеево

Началото на първия ден на маршрута е предвидено да започне в 10:00 часа.

В 10:00 часа с организиран превоз групата потегля от Любимец/от паркинга до общината/ в посока към село Малко Градище за посещение на тракийския култов комплекс Глухите камъни. Разстоянието от град Любимец до началната точка на прехода е 25 км и предвижването до там става за около 30 минути. В 10:30 часа участниците тръгват по пътека сред природата към обекта. Разстоянието е около 2 км и се изминава за около 30 минути или до 11:00 часа.

По време на прехода участниците получават информация за ориентиране по природни знаци. Запознават се от интерпретатора с видове маркировки и възможности за ориентиране в гората на хората от миналия период - без съвременни средства. Получават информация за тракийския култов комплекс Глухите камъни. На всеки се предоставя лист и химикал с ребус и задача да решат ребуса. */Приложение 1/*

Всеки решил ребуса получава следващата задача, която е логическа/*Приложение 2/*. Всички ще получат награди.

Разглеждането на обекта и връщането от там до началото на пътеката се предвижда около 12:30 часа. След приключване на маршрута следва обяд на открито.

Участниците ще получат информация за поддържането на природата чиста и грижите за нея. След приключване на обяда, те почистват мястото и поставят табелки с послание "Моля, обичайте природата. Боклука в торбата".

Обяда приключва в 13:00 часа и следва отпътуване за Ивайловград. Разстоянието до там е 46 км. Придвижването до там става за около 1 час или до 14:00 часа. Възможно е да се направи почивка по средата на пътуването при язовирната стена на река Арда.

В 14:00 часа се пристига в Ивайловград.

В 14:00 часа се предвижда посещение на общински исторически музей-Ивайловград, в който участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат музея. Тази дейност ще приключи около 14:30 часа.

В 14:30 часа участниците посещават етнографски музей „Паскалевата къща“ в Ивайловград. Участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат къщата. Тази дейност ще приключи около 15:00 часа.

В 15:00 часа следва провеждането на ролева игра, която има интерпретативен характер. В тази игра участниците са в един отбор и получават карта на Ивайловград с различни

обекти, които трябва да се открият чрез ориентиране. Определя се „водач“ и летописец“, а останалите участници влизат в ролята на изследователи и археолози. Задачата е когато открият обектите „летописецът“ да запише резултата, „водачът“ – организира групата и обсъжда изпълнението на задачата с всички участници. Участниците получават карта на града, на която е очертан маршрут и са означени обектите и поредността в която ги посещават и листи и химикал/молив за записване. Задава се време, в което участниците трябва да се върнат отново до началната точка и да прочетат и разкажат това, което са видяли и записали. Може да се зададе задача, да направят и снимки на обектите. Например „Намерете паметника на....или сградата на... и се снимайте пред тях. Тази дейност ще приключи около 17:00 часа.

Следва настаняване в хотела и свободно време.

В 19:00 часа е осигурена вечеря в местен ресторант.

Вторият ден започва с осигурена закуска за всички участници.

В 10:00 часа се предвижда посещение на вила „Армира“. Участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат вилата. Тази дейност ще приключи около 11:00 часа.

Посещението на вила Армира в Ивайловград е предвидено да протече по интересен и интерактивен начин. Участниците ще получат сценични костюми, които ще ги доближат до епохата, която се пресъздава. Влизайки във вилата облечени като нейните обитатели те ще се превъплътят в различни роли на обитатели и връстници на епохата, като се използва естествения декор на вила Армира. Ролите и съответните костюми, участниците ще получат след като решат кръстословица. /Приложение 3/. Всеки от участниците ще получи кръстословица и химикал.

В 11:00 часа участниците посещават Лъджанския манастир в Ивайловград. Участниците освен базовата информация от водача и ще разгледат манастира. Тази дейност ще приключи около 11:30 часа.

В 11:30 часа участниците посещават Атеренски мост. Участниците ще получат базова информация от водача. Тази дейност ще приключи около 12:00 часа.

В 12:00 часа участниците посещават крепост Лютица в Ивайловград. Участниците освен базовата информация от водача и ще разгледат крепостта. Тази дейност ще приключи около 12:30 часа.

-Поставяне на табелки с послания;

Дейността приключва около 13:00 часа.

От 13:00 часа до 14:00 часа е предвиден обяд в Ивайловград.

В 14:00 часа участниците с организиран превоз, ще се отправят към квартал „Славеево“ разположен на около 5 км от центъра на града. Там е КППП, през който ще преминат в Кипринос Гърция. Разстоянието от Ивайловград до Орестиада е 45 км и се изминава за около 50 минути. Предвижда се в Орестиада да се пристигне около 15:00 часа.

В 15:00 часа участниците ще посетят и разгледат цветния площад Дасиу, с впечатляващия шадраван и технологическия елемент „Слънчевото дърво“. Те ще получат базова информация за площада, града и неговите забележителности. Тази дейност ще приключи около 15:30 часа.

Следва настаняване в хотел и свободно време за разглеждане на града.

В 19:00 часа е осигурена вечеря в гръцки рибен ресторант.

Третият ден започва с осигурена закуска за всички участници.

В 10:00 часа се предвижда посещение на исторически и фолклорен музей на Орестиада, в който участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат музея. Тази дейност ще приключи около 11:00 часа.

В 11:00 с организиран транспорт се отпътува за Кипринос, разположен на около 45км и се изминава за около 50 мин.

В 12:00 часа се предвижда посещение на тракийска куполна гробница в Кипринос. Тази дейност ще приключи около 12:30 часа.

От 12:30 часа до 13:30 часа е предвиден обяд в рибен ресторант в Кипринос.

В 13:30 часа се отпътува за България. Премахва се през КППП Кипринос-Славеево

ВАРИАНТ 2-с преминаване през КППП К.П.Войвода- ГКПП Орменион

Началото на първия ден на маршрута е предвидено да започне в 10:00 часа от град Ивайловград

В 10:00 часа се предвижда посещение на вила „Армира“. Участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат вилата. Тази дейност ще приключи около 11:00 часа.

Посещението на вила Армира в Ивайловград е предвидено да протече по интересен и интерактивен начин. Участниците ще получат сценични костюми, които ще ги доближат

до епохата, която се пресъздава. Влизайки във вилата облечени като нейните обитатели те ще се превъплътят в различни роли на обитатели и връстници на епохата, като се използва естествения декор на вила Армира. Ролите и съответните костюми, участниците ще получат след като решат кръстословица. /Приложение 3/. Всеки от участниците ще получи кръстословица и химикал.

В 11:00 часа участниците посещават Лъджанския манастир в Ивайловград. Участниците освен базовата информация от водача. Тази дейност ще приключи около 11:30 часа.

В 11:30 часа участниците посещават Атеренски мост. Участниците ще получат базова информация от водача. Тази дейност ще приключи около 12:00 часа.

В 12:00 часа участниците посещават крепост Лютица в Ивайловград. Участниците освен базовата информация от водача и ще разгледат крепостта. Тази дейност ще приключи около 13:00 часа.

-Поставяне на табелки с послания;

Дейността приключва около 13:00 часа.

От 13:00 часа до 14:00 часа е предвиден обяд в Ивайловград.

В 14:00 часа се предвижда посещение на общински исторически музей-Ивайловград, в който участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат музея. Тази дейност ще приключи около 14:30 часа.

В 14:30 часа участниците посещават етнографски музей „Паскалевата къща“ в Ивайловград. Участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат къщата. Тази дейност ще приключи около 15:00 часа.

В 15:00 часа следва провеждането на ролева игра, която има интерпретативен характер. В тази игра участниците са в един отбор и получават карта на Ивайловград с различни обекти, които трябва да се открият чрез ориентиране. Определя се „водач“ и летописец“, а останалите участници влизат в ролята на изследователи и археолози. Задачата е когато открият обектите „летописецът“ да запише резултата, „водачът“ – организира групата и обсъжда изпълнението на задачата с всички участници. Участниците получават карта на града, на която е очертан маршрут и са означени обектите и поредността в която ги посещават и листи и химикал/молив за записване. Задава се време, в което участниците трябва да се върнат отново до началната точка и да прочетат и разкажат това, което са видяли и записали. Може да се зададе задача, да направят и снимки на обектите. Например „Намерете паметника на....или сградата на... и се снимайте пред тях. Тази дейност ще приключи около 17:00 часа.

Следва настаняване в хотела и свободно време.

В 19:00 часа е осигурена вечеря в местен ресторант.

Вторият ден започва с осигурена закуска за всички участници.

В 10:00 часа с организиран превоз групата потегля от Ивайловград в посока към село Малко Градище за посещение на тракийския култов комплекс Глухите камъни. Разстоянието от град Ивайловград до началната точка на прехода е 50 км и предвижването до там става за около 1 час. В 11:00 часа участниците тръгват по пътека сред природата към обекта. Разстоянието е около 2 км и се изминава за около 30 минути или до 11:30 часа.

По време на прехода участниците получават информация за ориентирание по природни знаци. Запознават се от интерпретатора с видове маркировки и възможности за ориентирание в гората на хората от миналия период - без съвременни средства. Получават информация за тракийския култов комплекс Глухите камъни. На участниците се разказват легендите за обекта и преданието за долмените. На участниците се предоставят лист и химикал с ребус и задача да решат ребуса. */Приложение 1/*

Всеки решил ребуса получава следващата задача, която е логическа */Приложение 2/*. Всички ще получат награди.

Разглеждането на обекта и връщането от там до началото на пътеката се предвижда около 13:00 часа. След приключване на маршрута следва обяд на открито.

Участниците ще получат информация за поддържането на природата чиста и грижите за нея. След приключване на обяда, те почистват мястото и поставят табелки с послание "Моля, обичайте природата. Боклука в торбата".

Обяда приключва в 14:00 часа и следва отпътуване за Любимец. Разстоянието до там е 22 км. Придвижването до там става за около 25 мин или до 14:30 часа.

В 14:30 часа се пристига в Любимец.

Следва настаняване в хотел в Любимец.

Следва свободно време за разглеждане на града.

В 19:00 часа е осигурена вечеря в местен ресторант

Третият ден започва с осигурена закуска за всички участници.

След закуската се отпътува към община Гърция.

В 10:00 часа с организиран превоз групата потегля от Любимец през КПП К.П.Войвода-ГКПП Орменион за Орестиада, Гърция.

Разстоянието от Любимец до Орестиада е 70 км и се изминава за около 1 час и 20 минути. Предвижда се в Орестиада да се пристигне около 11:10 часа.

В 11:10 часа се предвижда посещение на исторически и фолклорен музей на Орестиада, в който участниците освен базовата информация от водача ще получат и беседа и ще разгледат музея. Тази дейност ще приключи около 12:00 часа.

В 12:00 часа участниците ще посетят и разгледат цветния площад Дасиу, с впечатляващия шадраван и технологическия елемент „Слънчевото дърво“. Те ще получат базова информация за площада, града и неговите забележителности. Ще се направи и разходка в центъра на Орестиада. Тази дейност ще приключи около 12:30 часа.

От 12:30 часа до 13:30 часа е предвиден обяд в гръцки рибен ресторант в Орестиада

От 13:30 до 14:30 е предвидено свободно време за разглеждане на града.

В 14:30 с организиран транспорт се отпътува за Кипринос, разположен на около 45км и се изминава за около 50 мин.

В 15:30 часа се предвижда посещение на тракийска куполна гробница в Кипринос. Тази дейност ще приключи около 16:30 часа.

В 16:30 часа се отпътува за България през ГКПП Орменион -КПП К.П.Войвода в посока Любимец и Ивайловград.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1

Намерете 12 думи в ребуса, като търсите в различни посоки- водоравно, вертикално. Това са обекти, забележителности и населени места от община Любимец

в	р	ъ	х	ш	е	й	н	о	в	е	ц	г	в
п	т	и	ч	и	к	а	м	ъ	к	о	н	д	ч
л	х	а	н	в	м	е	у	и	ш	п	о	б	и
о	п	х	е	б	и	б	ч	е	в	о	т	в	т
с	т	н	л	д	д	з	р	ф	п	у	о	ж	а
е	о	р	у	к	и	в	е	т	р	н	г	о	л
л	и	з	с	е	л	о	б	е	л	и	ц	а	и
о	к	г	а	р	л	л	а	я	г	в	н	в	щ

м	п	ж	в	т	ч	к	р	в	е	о	а	и	е
а	и	г	е	ъ	ф	х	п	р	л	о	с	г	б
л	р	л	ц	т	ц	е	р	в	и	к	ъ	т	р
к	е	у	д	д	о	л	м	е	н	и	с	о	а
о	н	х	х	р	п	и	я	о	р	ж	ъ	г	т
г	ъ	и	в	е	с	н	и	ц	а	т	н	к	о
р	и	т	щ	к	с	д	з	г	л	т	к	о	л
а	с	е	о	с	е	л	о	л	о	з	е	н	ю
д	о	к	ж	о	щ	с	м	а	т	к	о	х	б
и	з	а	р	р	ъ	м	б	а	р	в	я	и	и
щ	о	м	с	и	а	г	к	р	р	б	р	д	е
е	я	ъ	м	п	и	й	с	к	о	а	к	с	к
и	ж	н	з	м	о	р	и	о	г	з	о	к	е
б	т	и	н	а	г	у	н	ж	а	я	т	и	к
р	г	т	т	р	а	к	и	в	ч	ц	я	д	а
г	с	е	л	о	о	р	я	х	о	в	о	ж	к
л	о	ж	п	р	с	т	г	р	п	х	р	е	х
е	у	л	ю	б	и	м	е	ц	т	г	п	л	б

Отговори:

в	р	ъ	х	ш	е	й	н	о	в	е	ц	г	в
п	т	и	ч	и	к	а	м	ъ	к	о	н	д	ч
л	х	а	н	в	м	е	у	и	ш	п	о	б	и
о	п	х	е	б	и	б	ч	е	в	о	т	в	т
с	т	н	л	д	д	з	р	ф	п	у	о	ж	а
е	о	р	у	к	и	в	е	т	р	н	г	о	л
л	и	з	с	е	л	о	б	е	л	и	ц	а	и
о	к	г	а	р	л	л	а	я	г	в	н	в	щ
м	п	ж	в	т	ч	к	р	в	е	о	а	и	е
а	и	г	е	ъ	ф	х	п	р	л	о	с	г	б
л	р	л	ц	т	ц	е	р	в	и	к	ъ	т	р
к	е	у	д	д	о	л	м	е	н	и	с	о	а
о	н	х	х	р	п	и	я	о	р	ж	ъ	г	т
г	ъ	и	в	е	с	н	и	ц	а	т	н	к	о
р	и	т	щ	к	с	д	з	г	л	т	к	о	л

а	с	е	о	с	е	л	о	л	о	з	е	н	ю
д	о	к	ж	о	щ	с	м	а	т	к	о	х	б
и	з	а	а	р	ъ	м	б	а	р	в	я	и	и
щ	о	м	с	и	а	г	к	р	р	б	р	д	е
е	я	ъ	м	п	и	й	с	к	о	а	к	с	к
и	ж	н	и	м	о	р	и	о	г	з	о	к	е
б	т	и	н	а	г	у	н	ж	а	я	т	и	к
р	г	т	т	р	а	к	и	в	ч	ц	я	д	а
г	с	е	л	о	о	р	я	х	о	в	о	ж	к
л	о	ж	п	ъ	с	т	ъ	р	п	о	р	е	х
е	у	л	ю	б	и	м	е	ц	т	г	п	л	б

1.Любимец

7. Птичи камък

2.траки

8. Врѝх Шейновец

3.село Лозен

9.село Малко Градище

4.долмени

10. читалище Братолюбие

5.село Белица

11. Глухите камъни

6. Хебибчево

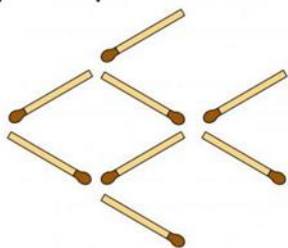
12. село Оряхово

Приложение 2

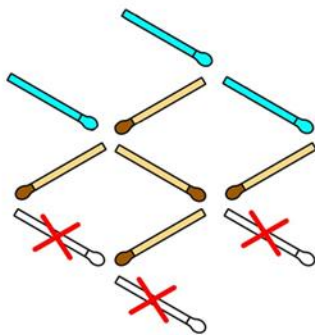
Реши логическите задачи

1 задача

Преместете **3** клечки, за да обѝрнете рибката надясно.

Отговор:

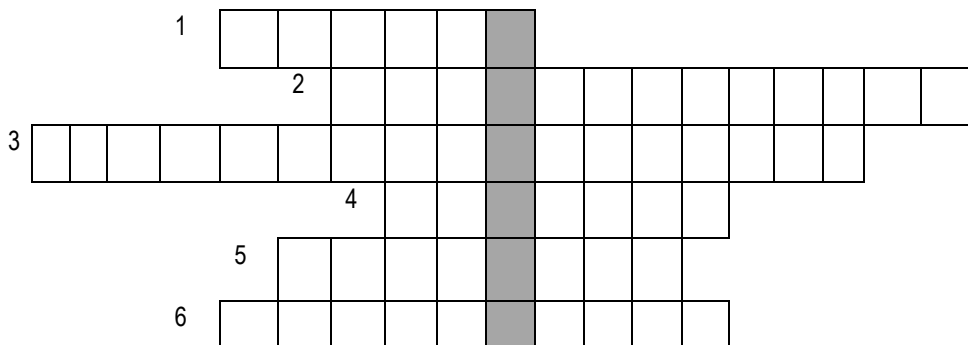

2 задача:

В една кошница имало 4 ябълки. 4 деца си взели по една ябълка, но в кошницата останала една ябълка. Как е възможно това?

Отговор:Едно от децата взема кошницата заедно с ябълката вътре.

Приложение 3

При правилно попълване на кръстословицата в зашированите квадратчета ще разберете какво е името на обекта, в който се намирате

1.Името на българска средновековна крепост, съществувала от 9 до 14 век. Намира се югозападно и в близост до град Ивайловград. Една от най-добре запазените български

средновековни крепости и една от най-големите в Източните Родопи. Известна е още с имената „Мраморният град“ и „Цитаделата на Калоян. Разрушавана е многократно, а в сегашния си вид е построена през 12 – 13 век.

2. Името на късносредновековен каменен мост над река Армира в Източните Родопи, на около 7 km източно от град Ивайловград. Той е обявен за археологически паметник на културата с местно значение. Мостът е едносводест, с две рамена. Сегашният мост е построен през XVI век на римски път, водещ до Беломорието, а по-късно свързващ укрепеният град Лютица с областта.

3. Манастир наричан Ивайловградският манастир „Св. св. Константин и Елена. Манастирът се намира на около 2 километра в посока юг-югозапад от квартал Лъджа на Ивайловград.

4. Името на село в община Ивайловград. Североизточно от селото се намира "Голямата могила" - античен некропол.

5. Името на село в община Ивайловград, известно като единственото албанско село в България. Интересна е архитектурата на къщите в селото. Има запазени стари големи триетажни кирпичени и тухлени къщи в български възрожденски стил, с резбовани тавани, балкони от ковано желязо и колонади. В селото има бубарска ферма.

6. Името на местност край село Глумово, община Ивайловград. През нея преминава първокласният път от Ивайловград за Крумовград. По време на Разорението на тракийските българи през 1913 година г. редовната османска войска избива над 200 пеленачета, скрити на южния бряг на река Арда - деца на българи, бягащи от Южна Тракия и преследвани от тази войска. През 1996 г. в местността е издигнат мемориал, носещ името на местността в памет на 40 000 изклани тракийски бежанци, на опожарените им и разграбени селища и на тези невинни деца, убити от турците тук.

Отговори:

1	Л	Ю	Т	И	Ц	А													
				2	А	Т	Е	Р	Е	Н	С	К	И	М	О	С	Т		
3	Л	Ъ	Д	Ж	А	Н	С	К	И	М	А	Н	А	С	Т	И	Р		
							4	С	В	И	Р	А	Ч	И					
										5	М	А	Н	Д	Р	И	Ц	А	
6	И	Л	И	Е	В	А	Н	И	В	А									

Този документ е създаден в рамките на проект "Synergy between the people, the cultural and the natural heritage in Municipalities of Lyubimets, Ivailovgrad and Orestiada" с акроним „SYNERGIA", Договор No B2.6с.17, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програма за трансгранично сътрудничество „ИНТЕРРЕГ V-A ГЪРЦИЯ- БЪЛГАРИЯ 2014-2020", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Община Свиленград и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз, Управляващия орган, Съвместният секретариат и участващите страни."